

Izhaja 10. in
25. dan vsa-
cega meseca.

POPOTNIK

Velja za celo
leto 3 gold. za
pol leta 1 gold.
50 kr.

List za šolo in dom.

I. leto.

V Celji, 10. aprila 1880.

7. list.

Kratek popis lesnatih rastlin na Spodnjem Štajarskem, Kranjskem, Goriškem in Primorskem.

Poduk v popisovalnem naravoslovju je v zadnjih desetih letih po mnogih dobrih kazalnih sredstvih kakor po priprostitih spisih visoko stopinjo dospel in vlada je po vpeljavi takih učnih sredstev v šole tako dolgo zanemarjenemu predmetu pravo zadostenje pripravila. Pri vsem tem so še pomanjkljivosti, ktere se pri takih svedstvih tudi z najboljšo voljo ne dajo odpraviti. Ne misli, n. pr. marsikteri učenec in celo tisti, ki ima mladino podučevati v naravoslovju: Jez vidim na lepih tablicah veliko prav zanimivih reči, vendar bi najprej rad zvedel, kako se imenujejo tolikere lesnate rastline, kakor drevesa in germovje, ktere rastejo v našem kraji in kterim se imamo razun poljedelstva in živinoreje za naše sicer pičlo blagostanje zahvaliti.

Ljudstvo imenuje naravne reči, s kterimi se peča, po svoje precej dobro, pa ne ve natančneje razločevati sorodnih plemen, in če bi tudi vedelo, koliko bi morali okoli hoditi in pozvedavati, kako se imenujejo zakladi naših domačih gozdov in logov!

Lehko se nam oporeče: Zato imate ja botanične knjige in teh gotovo v obilnem številu. Ja, botanične knjige! Te obsegajo, se ve, tisoč in tisoč rastlin in večkrat še v temeljitih in prav učenih popisih; pa kdo se zamore pri toliki množici nemških, švicarskih, českih, primorskih in drugih rastlin pririti do onih, ktere nas posebno zanimivajo? Zraven tega so te knjige tako učeno pisane, da so le zvedenim strokovnjakom umljive. Temu se pridruži še visoka cena, kar večino ovira, si tako podučno knjigo omisliti. Tedaj se ni čuditi, da so se J. Tušek-ovi „Štirje letni časi“ po Rossmässler-ji za Slovence predelani s tolikim veseljem pozdravili. Ta knjiga nas podučnje o najvažnejšem gozdnem drevju, germovji in še o mnogih drugih rastlinah, ki se v naših krajih nahajajo. Tretjina dreves in germovja, ki se v naših krajih nahaja, se v tej knjigi ali omenja ali pa bolj obširno tako lepo in lehkoumljivo popisuje, da vsakdo brez težave pleme spozna. Ali dve tretjini rastlin se ne omenjajo, kar si lahko mislimo, ker „Štirje letni časi“ rastlinstvo na Nemškem, ne pa rastlinstvo naših krajev popisujejo. Kar tedaj v tej knjigi manjka, hočemo dopolniti in 215 plemen, koje menimo obravnavati, kolikor mogoče na kratko popisati.

Pri tem pa hočemo pri vsakem plemenu, kjer je kako skupno ime navadno, tudi to omenjati, ker so taka skupna imena v jezikovnem obziru večkrat jako zanimiva. Imena, koja so na Goriškem navadna in se do zdaj v imeniku rastlin še ne nahajajo, bodemo zaznamjevali z zvezdico *. Svetovali bi vsakemu, ki se želi podučiti v znanstvenih izrazih, naj se poslužuje imenovane knjige od Tuškega. Da se bodo izrazi, katerih se hočemo posluževati, dobro razumeli, omenimo, da imenujemo drevo saj 4 metre visoko lesnato rastlino, koje deblo se še le v višini do $1\frac{2}{3}$ metra nad zemljo v veje razdeli. Če pa ima rastlina rast drevesa, pa ne doseže te visokosti, jo imenujemo drevce ali drevesce. Pri germih, ki pri nas redko čez 4 metre zrastejo, se deli deblo večidel že pri tleh in poganja pogosto veliko mladik naravnost iz zemlje.

Mnoge lesne rastline, ki jih pri nas kot germe poznamo, zrastejo v južnih krajih velika drevesa, kakor južno-evropski jesen (Manna-Esche) in breskva. Polgermi so najnižje lesne rastline in germom zelo podobni, pa njihovi popki ne vsahnejo vsako leto do tal, temveč le do neke globočine, kjer se lesno deblo ali vejevje začne.

I. Zlatičnice (Ranunculaceae).

Rastline tega plemena so večidel manjša zelišča, nektare se tudi odlikujejo z nekako postavno nošo, drevesa vendar ne nahajamo med njimi nobenega, celo navadnega germovja ne delajo pri nas zlatičnice. Te se spoznavajo lahko po velikem številu prašnikov, ki so vselej cvetišču priraščeni; cvetje nima navadne (zelene) čaše in je krilo pri nekterih rodovih iz ene same vrste lističev sestavljeno. Sem spada:

Srobot, skupno: srobotje (Clematis, Waldrebe), kojega cveti imajo le štiri navskriž stoječe lističe, in drobno zernato, v klobčiče stisnjeno plodovje. — Tanke, po goščavah in skolovji plezajoče rastline s pernatimi listi, ki stoje navskriž po dolgih, kolenčastih, vitkih mladikah.

Navadni srobot (Cl. recta) se vije in spleta po germovji, pleza po drevji in se spušča sem ter tje doli do tal. Meseca junija in julija se prikaže njegovo zelenkasto belo cvetje v šopkastih latovih in na jesen lepo klobčičasto plodovje z dolgimi dlakastimi repovi, ki ostane navadno celo zimo na germu. — Srobotov sok je strupen in se pogosto na kmetih od nevednih in babjevnih ljudi zlorabi.

Srobot primorski (Cl. Flammula) razloči se od navadnega po čisto belem nekoliko manjšem cvetju, ne pleza toliko in raste le po skalnatih krajih v toplejem Krasu preko morja na Goriškem.

Srobot laški (Cl. Viticella) Lepa brhka vijalka, navadnemu srobotu sicer po noši podobna, a kinčijo njeno plezajoče steblo veliki rudeče vijolčasti dolgopeceljnat cveti. To lepo rastlino nahajamo po plotji in germovji preko cestá blizo Gorice in na Furlanskem; tudi po vrtilih jo sem ter tje imajo.

Srobot pogorski (Cl. alpina, Atragene alpina). V cvetju je precej podoben laškemu, samo da ima še večje z dolgo ošpičenimi listi in v sredi majhen venčec. — Ta gizdava rastlina se spleta po senčnatih in z mahovjem obraščenih skalah v podplaninskih gozdovih.

Omeniti moramo še celolisti srobot (*Cl. integrifolia*) in ravni srobot (*Cl. recta*), ako ravno nimata prave srobotove noše, ker imata enojnato mehko, sočnato in naravnost kvišku moleče steblo, saj spadata vendar po cvetji in plodu v srobotov rod; prvi je v cvetu podoben pogorskemu, ima pa cele jajčaste liste, drugega pa spoznamo po majhnem, belem cvetji, ki je razpostavljeno po rahlem latu. Celolisti srobot se nahaja na južni strani male gore Hum pri Laškem tergu na Južno-Štajarskem, pa tudi pri Tržiči in Ogleji na Goriškem; ravni srobot raste sem ter tje po travnikih, z gromovjem obraščenih, posebno po bregovih rek in potokov, n. pr. preko Soče blizo Gorice.

F. Krašan.

Poduk

v zgodovini na ljudski šoli.

Dalje.

Razun tega pa bo tudi prikazen, ktera se še v nekterih šolah opazuje, da se učenci po dve leti zmiraj eno in isto učijo, kar mnogokrat na njihovo pridnost in veselje, v šolo hoditi, slabo upljiva, pri takem ravnanji sčasoma čisto iz naših šol zginila. Taka razdelitva učne tvarine v koncentrične kroge se pa priporočuje posebno pri realističnih predmetih kot važna stvar, katerih naj učitelj nikoli ne prezira, ako ga okolščine k temu ne silijo!

Kar se našega predmeta na srednji šolski skupini tiče, še imamo v stvarnem obziru dostaviti, da se tukaj pripovesti iz zgodovine naše očetnjave smejo zmiraj le v vzajemni dotiki z zemljepisnim naukom podajati, — brez vsakega časovnega reda in brez vsake pragmatične (spretno) zveze. V prvih 6. šolskih tečajih se lahko narvažnejši oddelki iz štajarske, kranjske in avstrijsko-ogerske zgodovine brez težave doženejo, ako se ne oziramo na njeno naravno skupino, kar bi bilo tukaj tudi celo brezvspešno. Skupno povzemanje štajarske (kranjske . . .) in avstrijske zgodovine je še le iz splošne zgodovine mogoče, kedar so se namreč učenci že nekoliko z zgodovinskim razvitkom narodov sploh, posebno pa avstrijskih narodov seznanili.

Preden navajamo

IV.

Učno tvarino za podavanje v časovnem redu v viših oddelkih, si dovoljujemo še tudi nekaj o neugodnostih spregovoriti, ktere mnogokrat vspešen poduk v zgodovini ovirajo. Te so nekaj splošne, t. j. take, ktere tudi pri drugih učnih predmetih opazujemo, nekaj pa posamezne, ktere se le pri tem predmetu kažejo. Semkaj se prišteva posebno pičlo odmerjen čas za ta nauk. Ako pomislimo, da moremo pri zgodovinskem poduku več, ko pri vsakem drugem nauku ponavljati, tako moremo priznati, da je za tako obširno tvarino — naj se še tudi tako strogo izbere — ena ura na teden premalo.

Zgodovinsko tvarino pa tudi učitelj veliko težje podela in učenci jo veliko težje razumijo, ko kak drugi predmet. Saj ni zadosti, da si otroci

samo gole dogodke zapomnijo; učencem se more zveza velikih prigodkov v zgodovini narodov tako razložiti, da se upljiva ob enem tudi na otročje serce, in tó, menimo, je imenitnejši vspeh tega poduka.

Vspešno podučevanje v zgodovini ovira pa tudi mnogoverstno pomanjkanje primernih pripomočkov. K tem štejemo namreč dobre zemljevide posebno take, ki nam stari svet priobčujejo. Polagavno naraščanje mogočne rimske države se na navadnih zemljevidih razločno pokazati ne da; ravno tako pa zamoremo zmagavno napredovanje Aleksandra Vel. tudi le na obrazih starega veka jasno zasledovati. Potreba je tedaj, da se taki obrazi nahajajo saj v učiteljevih rokah!

Nujno potrebne, toda v naših šolah nenavadne prikazi, so dobre zgodovinske slike (podobe), ktere nas bolj ko besede podučujejo o življenji, stanovanji, obleki, — z eno besedo — o stanju omike starih narodov.

Obseg učne tvarine za poduk v zgodovini v ožjem pomenu naše razprave se za vse razmere ne da enako določiti; odvisen je vselej le od razmer posameznih šol, in naloga učiteljeva je, si ga za svoje potrebe primerno omejiti. V naslednjem si dovoljujemo iz ogromne tvarine le tisto navesti, kar se nam za sredno-avstrijske ljudske šole sploh, in posebno za naše slovenske okolščine imenitno zdi.

A. Stari vek.

Stari omikani narodi sploh. Egipčani, Feničani, Perzijani. — Gerkí sploh (njihovi običaji, verozakon i. t. d.)* Likurg — Solon in njune postave. Miltiad in Leonida. Periklej, Sokrat. — Aleksander Veliki, kralj macedonski. — — Ustanova Rimske države (Romulin Rem). Hanibal in Scipio. Julij Cezar, Oktavijan. August. Sedanje avstrijske dežele v naj starejših časih in ob času rimskega gospodarstva.* Dioklecijan in Konstantin. — Stari Slovani.* Preseljevanje narodov. (Atila kralj Hunov). Propad rimske države.

B. Srednji vek.

Teodorik in njegov upljiv na naše dežele. — Mohamed (Arabi). Karol Veliki (ustanovitelj vzhodne marke)* Oton Veliki. — Sv. Štefan, kralj ogerski. — Babenbergovci in in Traungavci. — Križarske vojske (viteštvo). Leopold V. Babenberški (pripad Štajarske k Avstriji). — Rudolf Habsburški.* Združenje Koroškega (1335) in Tirolskega (1364) z Avstrijo. — Celjski grofi. — Friderik III. (Baumkircher) — Iznajdbe srednjega veka.* Krištof Kolon. — Maksimiljan I.

C. Novi vek.

Ferdinand I. (Česko in Ogersko pripade k Avstriji). Ferdinand II. in 30letna vojska. Leopold I. — Turške vojske.* Princ Eugen. — Ludovik XIV., francozki kralj. — Peter Vel., ruski car. Marija Terezija.* Jožef II. Francozki punti. Franc II. in Napoleon I. (osvobodovalne vojske. — Andrej Hofer)* Leto 1848. — Radecki.

Nadvojvoda Ivan. — Leto 1866. — Tegetthof. — Zgodovina zadnjih let,* — Naš cesar Franc Jožef I. in avstrijska ustava.*

Ta tvarina je namenjena za zadnja dva letna tečaja eno- do trirazrednih ljudskih šol in se ima v dveh koncentričnih krogih obravnati tako, da se vzamejo tisti zgodovinski oddelki, ki so redkeje tiskani, v prvem, ostali pa v drugem letnem tečaju omenjenega oddelka. Z (*) zaznamovani se imajo tudi v drugem tečaju, toda bolj obširno obravnavati.

Marsikteremu bode se določena tvarina morda preobširna zdela. Tega opozorujemo z ozirom na tó, kar smo o tej zadevi na drugem mestu naše razprave rekli, le na tó, da so učenci pri domovinoslovnem in zamljepisnem nauku o posameznih oddelkih, posebno domače in državne zgodovine že marsikaj slišali, kar se jim zdaj zopet — pa le v časovnem redu — poda. Taki zgodovinski oddelki tedaj ne bodo niti veliko časa vzeli, niti veliko truda ne od učiteljeve in ne od strani učencev zahtevali.

Ker smo že opomnili, da je ponavljanje pri tem poduku važna reč, mislimo, ne bo treba posebej omenjati, da se že podelana tvarina poleg nove vedno ponavljati ima. —

Iz tehničnega obzira svetujemo vsakemu učitelju, ne preveč naenkrat prednašati. Perva polovica odločene ure naj se vselej za ponavljanje podelane, druga polovica pa za prednašanje nove tvarine porabi. Imena in najpotrebnejša števila (letnice) naj se otroci na pamet nauče. Kraji pa, kjer so se dotični zgodovinski dogodki veršili, morejo se vselej na zemljevidi zasledovati. — Podelane zgodovinske slike naj otroci v kratkih posnetkih pismeno izdelajo in v posebne zvezke zabilježijo.

Ako je učitelj tvarino dobro povedal in jasno razložil, smé tudi pričakovati, da bodo učenci svoje zgodovinske vednosti ravno tako gladko prednašati znali in da so si imena in letna števila dobro zapomnili. Omenjeni zgodovinski posnetki otrokom posebno dobro služijo, ker jim mnogokrat spomine vzbujajo, kateri jim zvezo dogodkov pojasnjujejo.

K pojasnilu navedenih načel bi sicer dobro bilo, dotično mnenje na praktičnih izglelih (učilnih poskusih) obširnejše pretresovati, toda moremó to delo na ugodnejši čas preložiti, ako se že poprej ne najde kako spretnejše pero, katero to nalogo prevzame. Za sedaj se poslovimo od čast. bralcev s serčno željo, da bi ta spis saj enemu ali drugemu tovaršu dobro došel in k vspešnemu poduku v zgodovini kaj pripomogel.

N. Hostinski.

Slovniška obravnava v ljudski šoli.

Spisuje V. J a r c e.

Dalje.

S p o l s a m o s t a v n i k o v.

Samostavniki pomenijo ali njega ali pa njo; nekaj pa jih je, ki ne pomenijo ne njega ne nje.

Jožef: ali je to on ali ona? ali pomeni njega ali njo? Martin; ali pomeni to ime njega ali njo? Brat: ali pomeni to ime njega ali njo? Javor: ali pomeni ta samostavnik njega ali njo? Klobuk: ali pomeni ta samostavnik njega ali njo? Barba: koga pomeni ta beseda? Breza: ali ta samostavnik zaznamuje njega ali njo? Kamen: ali pomeni ta samostavnik njega ali njo? Riba: ali pomeni ta beseda njega ali njo? Luč: kaj pomeni ta samostavnik? Križ: kaj zaznamuje ta samostavnik?

33. Zapišite 50 samostavnikov, ki pomenijo njega!

34. Zapišite 50 samostavnikov, ki pomenijo njo!

Samostavniki, ki zaznamujejo njega, so moškega spola; oni samostavniki pa, ki pomenijo njo, so ženskega spola.

Od okna pa ne moremo reči, da je ona, pa tudi ne, da je on, temveč rečemo, da je o n o. Tako pravimo, da je ono: vino, oko, drevo, dete, lice, sonce itd. Taki samostavniki se končujejo na (o) in (e); pravimo jim, da so srednjega spola.

35. Zapišite 20 samostavnikov srednjega spola!

36. Kteri vé več samostavnikov moškega spola zapisati, ki pomenijo kako orodje?

37. Skusite se, kteri bode zapisal več samostavnikov ženskega spola, ki pomenijo kako rastlino!

38. Skusite se, kteri bode napisal več samostavnikov srednjega spola, ki se končujejo na e!

P o m n i t e! Samostavniki so toraj moškega, ženskega in srednjega spola.

39. Sledeče samostavnike razdelite po spolu, ter zapišite moške skupaj, ženske skupaj in srednje skupaj!

Apno, križ, senca, ključ, streha, drevo, lice, rokav, jagoda, rak, mesto, meso, preja, predivo, predica, uho, pogača, voznik, bob, vést, pést, praznik, čelo, dekle, dekla, lan, gos, terta, peč, pečina, zvonik, plot, bolezen, strah, hlapec, komar, leto, lesa, dež, dežnik, prijatljica, prab, stegno, pivo, jagnje, seme, juha, kert, prostor, proso, ura, oreh, letina, leča, meč, noč, luč, dim, sin, pleme, oblak, zob, merzlica, glava, glavar, vas, nebo, njiva, veša, metulj, mravlja, mravljinec, jajce, madež, maslo, kladvo, lestvica, kopač, pokrivalo, pokrivača, žlica, žličnik, steza, kol, cesta, mejnik, meja, postelja, grad, deblo, pečevje, grajščina, počitek, pesem, ravnilo, kost, most, starešina, teloh, prepelica, koš, ropar, sadje, kolo, tat, tatvina, selo, korenje, opravilo, hlev, luža, hrib, meter.

Končnice samostavnikov.

Kako se končujejo samostavniki?

Samostavniki moškega spola se navadno končujejo na kak soglasnik.

Kteri so soglasniki?

40. Poiščite na vsak soglasnik po dva samostavnika moškega spola!

41. Poiščite na vsak končnik c, k, z, t, po deset samostavnikov!

Nekaj samostavnikov moškega spola je, ki se končujejo na (a), n. pr. vsi tisti, ki so sestavljeni z besedo vodja, kakor vojskovodja, pevovodja; dalje sluga, starešina i. dr.; beseda očē se pa končuje celó na (e).

42. Ali vé kteri še kak samostavnik moškega spola, ki se ne končuje na soglasnik?

Samostavniki ženskega spola se navadno končujejo na (a).

43. Zapišite, kolikor kteri vé samostavnikov ženskega spola na končnico (a)!

Nekaj samostavnikov ženskega spola pa je, ki se končujejo na soglasnik, n. pr. gos, kokoš, luč, dolžnost, pridnost, itd.

44. Skusite se, kteri bo zapisal več samostavnikov ženskega spola ki se ne končujejo na (a)!

Besede: mati, hči in kri se celó na (i) končujejo, kterega spola so ti samostavniki?

Samostavniki srednjega spola se končujejo na (o) in (e).

45. Skusite se, kteri bode več samostavnikov srednjega spola napisal!

Število samostavnikov.

Hlapec je stopil v hišo in je rekel: No, zdaj pa le; konj je že naprežen. — N.! kaj je rekel hlapec? Od koliko konj je govoril hlapec? M.! odgovori!

Dekla je rekla: Krava se pase. Kaj je rekla dekla? — Z.! Od koliko krav je pa govorila dekla?

Drugi krat je pa tudi družina skupaj bila in so se pogovarjali, kaj so lani o tem času delali, kako je bilo prijetno. Potem pa mati rečejo: Leto je pa vendar dolgo! — Kaj so mati rekli? Od koliko let so govorili?

Hlapec je govoril od enega konja; dekla je govorila od ene krave; in mati so govorili od enega leta.

Kadar se govori samo od ene reči ali osebe, pravimo, da tisti samostavnik stoji v jedinem številu ali v jednini.

46. Imenujte več samostavnikov v jednini!

Če bi bil pa hlapec rekel: Konja sta že naprežena. — Ali je zdaj tudi od samo enega konja govoril? Od koliko konj pa je govoril?

In če bi dekla rekla: Kravi se pasete. — Ali je dekla zdaj tudi od ene same krave govorila? Od koliko krav je pa govorila?

Mati so rekli: No, dve leti ste še le dolgi! O koliko letih so mati govorili?

Kadar se govori od dveh reči ali oseb, takrat pravimo, da stoji samostavnik v dvojnem številu ali v dvojnini.

Dalje sledi.

Učiteljem in staršem

nekaj Ant. M. Slomšek-ovih izrekov o poduku in odgoji.

Nabral Tone Brezovnik.

Dalje.

33.

Se hočeš dobro učiti, ne smeš brez glave v šolo hoditi, ampak skerbeti, da vsak poduk dobro razumeš. Reč le na pol znati, se pravi le po verhu orati; seme nauka hitro vsahne, in sadu ne obrodi. V taki glavi je rado megleno, in nikdar jasno ne bo, ki se le na pol uči.

34.

Naj bi na Slovenskem ne bila neumna navada, da se slovenski otroci najprej nemški brati učijo, če tudi ne razumejo, kar berejo. Slovensko branje se mora najpoprej znati, potem še le se smejo otroci nemškemu privajati; taka šola hitro in dobro zda, ter se otrokom pozna, da so v šolo hodili.

35.

Ako pa misliš, da šola za druge nauke ni, kakor za nemščino, se močno motiš. Dokler otrok v domačem jeziku dobro vaje ni, se nemškega težko uči in hitro pozabi, ne zna nemščine in ne slovenščine; takemu je šola izgubljena in potraten otroških let zlati čas. Se hočeš tega prepričati, vprašaj možé, kateri so v take nemškutarske šole hodili; izmed sto takih šolarjev v 25 letih težko jih pet svoje ime podpiše, nekoliko nemških besed govori, nemškega pisma pa ne razume, še manj pa slovenskega, katerega se ni učil.

36.

Se hočeš kaj naučiti, ne smeš hitro serca zgubiti, ako ti ročno po spehu ne gre: le priganjaj se, da na prvem klancu izpeljaš, v drugem hoče bolje iti, in v tretjem nobene težave čutil ne boš. Dalje sledi.

Narodna pripovedka iz Motnika,

zapisal Gašpar Križnik.

Bil je neki kmet, ki je zmirom doma čepel, ni nikamor šel na sejem, da bi kaj pribarantal. Žena ga je začela kregati in mu je djala: Ti vendar nikamor ne greš, da bi kaj pribarantal, zmirom doma čepiš za pečjo. Tedaj je djal: No, bom pa šel, bom pa gual kravo na sejem, bom videl, kako bom kaj pribarantal. Jo pa žene. Na poti ga sreča jeden, ki je telico gual. Ta mu je djal: Ali bi hotel ti z mojo kravo telico zamenjati? Uni pa reče: To pa že storim; pa sta menjala. Ko domu pride, pa telico namesti krave prižene in jo ženi pokaže, mu je pa ona djala: To si prav storil, pri nas imamo bolj brežnate pašnike, se bo pa lahko po njih pasla, da se ne bo pobila. Drugikrat pa žene telico na sejem, pa ga jeden s kozo sreča pa mu je djal: Ali bi hotel ti z mojo telico kozo zamenjati? pa sta menjala. Ko jo ta domu prižene in jo pokaže svoji ženi, je ona djala: Ti si prav storil, da si

tako menjal, pri nas imamo sterme pašnike, saj bi telica ne mogla nič dobiti. Potem je pa enkrat gnal kozo, da bi jo zamenil. Na potu pa je srečal enega, ki je canjo nesel. Ovbe, je djal, ali menjate canjo za kozo? To pa že storim, je djal uni; pa sta menjala. Tedaj gre s canjo domu in jo pokaže ženi in ona je djala: Prav si storil, saj nobene nimamo. — On gre eukrat s canjo po črešnje, pa je srečal enega, ki je blato nesel in ga vprašal, če bi menjal blato za canjo. Uni pa je djal: Jaz že menjam; pa sta menjala. Ko ga domu prinese, ga pa ženi pokaže in reče, da je canjo zamenjal in ona je djala: Prav si storil, saj ljudje pravijo, da še blata ne zamoremo, zdaj ga bomo saj pri hiši imeli. — Sedaj so ga pa sosedje zelo zaničevali za to, ker se mu je vse obneslo, ko je tako v en dan gospodaril in tudi eno njivo je imel, pa nič obsejano. Sedaj je pa še svoje poslopje zažgal in je eno škatlo dobil in je pepela noter djal, pa gre po sveti za pogoreleca prosit. Pride pa do neke grajščine in da tisto škatlo hranit in reče gospodinji, da ne sme nobeden noter pogledati, drugače bo kar pepel postal. On gre naprej, grajske hčere so bile pa tako radovedne, da so pogledale, kaj je notri, pa je bil pepel. Sedaj so pa materi povedale in se bale, kaj bo; ona pa je djala: Nič ni pomagati; uni je djal, da so sami cekini, sedaj je pa pepel, ko ste pogledale; kar cekinov morem djati noter; pa jih je djala. Pogorelec pride nazaj in zahteva škatlo in gospodinja mu jo prinese, on jo pa kar v mavho dé in gre domu. Po poti pa pogleda v njo, pa je bila polna cekinov namesti pepela. Sedaj si je napravil lepa poslopja, ko je denarjev dosti imel. Sosedje so ga zmirom dražili zato, ko je tako naglo obogatel.

Enkrat so ga prijeli in zvezali in na most peljali, da bi ga bili v vodo vergli. Med tem pa je začel vkup zvoniti in so djali: Le pustimo ga tu na mostu, tačas pa naj grivengo obudi, mi pa pojdimo v cerkev, pa so šli. Ta je bil pa zabit v škrinji in je vpil: Bog pomagaj, za cesarja me hočejo postaviti, pa ne znam ne pisati ne brati in nobenemu odgovora dati, kaj bom počel? Mimo pa žene nekdo svinje. Ko ta tako v škrinji vpije, ga vpraša: Koliko bi pa ti hotel, da bi šel jez za cesarja? Nič družega ne daste kakor tiste vaše svinje. Ta je bil pa kar pri volji, je odbil škrinjo in je šel noter, uni pa jo je zabil in gnal svinje domu. Uni so pa prišli iz cerkve in so tega s škrinjo v vodo zagnali in potlej domu šli. Sosed je pa že svinje okoli hiše gonil in ti so ga vprašali: Kje si pa toliko svinj dobil? On jim je pa rekel: Tam v vodi so jih cele trope. Vsi so šli tje na most, enega so na verv navezali in v vodo spustili, pa počasi so ga noter spuščali, če bi menil vtoniti, da bi ga nazaj potegnili. Ko se je v vodo potopil, je začel: huj, huj, huj! bek, bek, bek! in ti so djali: še biki so notri, ne more obeh trum strahovati, pojdimo mu pomagat, pa so vsi poskakali noter za njim — ven pa nobenega več ni bilo.

Dopisi.

Celje. Odbor za poslovenjevanje in pripravljanje Musil-ovih pisank in risank je imel dne 24. marca v Celji svojo sejo, koje sta se tudi gospoda okr. š. nadzornik M. Nerat in nadučitelj J. Lopan udeležila. Podpisani naznani a) da mu je g. E. Musil celo zbirko njegovih do sedaj izdanih zvezkov s prošnjo poslal, naj jih za to izvoljeni odbor pregleda ter za slovenske šole primerne odbere in b) da mu je na vprašanje, je li hoče on (Musil) samo dosedanje od njega izdane zvezke s slovenskimi napisi in razlaganjem slik izdati, ali bi li bil morda voljan za slovenske šole še posebne slike, vzete iz naše slovenske zgodovine in zemljepisja preskerbeti, odgovoril, da bo za sedaj najbolje, ako odbor samo dosedanje zvezke posloveni, kajti izdaja posebnih za slov. šole namerjenih zvezkov bi se zavoljo mnogih tehničnih in drugih ozirov prav zelo zategnila, da si tudi bo samo natis, popravljanje in stereotypiranje „cliché“-jev dosedanjih zvezkov „sigurno več mesecev, potrebovalo“.

Na to začnó odborniki doposlane zvezke (slike) pretresavati ter si za naše razmere primernih izbirati. Konči se sklenu, da se imajo vse slike razven dveh tudi za naše slov. šole vzeti. Sprejete zvezke si toraj odborniki med sabo razdele z nalogo, da, če izide vse po volji, imamo meseca junija ali julija, ko se navadno naše uradne konference začnó, že slovenske Musilove zvezke natisnjene in se konference takoj lahko za nje izrečejo.

Dalje nam je g. Musil tudi naznanil, da druga „versta“ njegovih slik (z razlaganjem), ki si jih je po razpisanju daril v minulemu letu pridobil, pride že meseca avgusta t. l. na svitlo. Odborova skerb pa bo, da si potem tudi izmed teh hitro za naše slov. šole pripravnih poišče in posloveni tako, da bomo imeli prav mnogoverstnih slik iz zgodovine, zemljepisja, klasičnega slovstva i. t. d. na razpolaganje. Kadar bo pa mogoče, hočemo na svitlo spraviti tudi slike iz domačih krajev n. pr. Zajeklošter, Erazem Predjamski, razvaline celjskega gradu, Ciril in Metod i. t. d. Da se bo pa to tem preje zgoditi zamoglo, treba, da vsi slov. učitelji sežemo po teh izverstnih Musilovih pisankah in risankah, da mu dokažemo, kako nam ugajajo in da so še le v slovenski izdaji plodonosne za naše slovenske otroke. T. B.

(Ormuž.) Letošnja zima je marsikoga tlašala k peči, tudi našemu učiteljskemu društvu je precej dobro dela zakurjena soba, tako da se ga je skoraj že spanec polotil; celo bi mu že rad slišal neki dopisnik Slov. Nar. mrtvaški zvon peti. „Malo nas je, a žilavi smo“ je rekel nek društvenik pri nekem sestanku, ko je oni dopisnik v Slov. Nar. naše društvo mislil že iz smertnega spanja buditi. Moj namen sicer ni, krivde res dolge malomarnosti našega društva iskati, vendar moram reči, da mu je treba res trdne žilavosti, ako hoče učiteljsko društvo kot tako živeti. Društvo brez udov je mošnja brez penez. Ko bi nas vseh 17 učiteljev tega okraja bilo tudi 17 društvenikov, bi bilo več življenja, več veselja v zboru, ali zdaj nas je komaj 10. Ako še kedaj od teh kateremu grda pot, bolehnost ali kaka druga zapreka navzočnost v zborovanju zabrani, je tožno in dolgočasno. Ne vem, zakaj se

nas onih sedem boji, ali smo jim mi prenarodni ali pa prenerodni? Da bi pristopili kot udje, z veseljem delimo z njimi jim zdravo mnenje!

4. marca t. l. smo imeli II. občni zbor v tem društvenem letu, ali kaj, da nas je zopet samo 7 bilo navzočih. Letošnji prvomestnik g. Strenkelj otvori sejo $\frac{3}{4}$ 12 pr. p. obžalovaje v svojem govoru mlačnost do društva nekterih učiteljev, nas tolaži z nado boljše bodočnosti, ter nas spodbuja k neopešani delavnosti, naj bi vedno obiskovali naše seje in bi naj rajši objavljali obravnave naših zborovanj v nam prijaznih glasilih, kot bi sumničili in podtikali krivdo malomarnosti enemu ali drugemu udu našega društva. Priporoča dalje, naj bi se živo vdeleževali obravnave ter za nje skrbno pripravljali, k čemur nam posebno, okr. uč. knjižnica služi, ktera nam veliko glavnico kaže, a žalibog majhne obresti brez marljive rabe nosi.

Po prečitanju poslovnih došlih pisem in odobrenju na to stavljenih nasvetov je predaval g. Majcen o naravni odgoji. Ta točka je bila zelo zanimiva. Govornik je pokazal, da si je kot pripravnik vrlo vadal spomin in se vežbal gladko govoriti ter prilične slovenske izraze rabiti za vse pojme v nauku v občni odgoji. Glavna svrha pa mu je bila v sebi postavljeni nalogi, da bi neovrgljivo dokazal, koliko je namreč naravna odgoja pametnejša, toliko več pa umetna mnogokrat škoduje.

Dalje se je vršila volitev poslanca k zborovanju štaj. uč. zveze v Gradcu. Izvoljen je bil g. Stuhec na Kogu. Potem so bili sledeči predlogi po daljši debati sprejeti:

1. **Stuhec**, naj se naroči: Popis Hervaške, Slavonije, Dalmacije in vojaške krajine od Dr. Jordana.

2. **Majcen**, naj bi se določili poročevalci naših zborovanj v šolske časnike. Majcen se je odločil poročevalcem v päd. Zeitschr., Kosi pa v Popotnika.

3. **Kosijev**, naj se sestavi zapisnik društvene knjižnice ter naj bo Majcen začasni knjižničar.

4. **Strenkeljev**, naj se podporni udje vabijo pismeno ali ustmeno po odboru k našim sejam.

Slednjič se še vname daljša debata zarad določbe prihodnjega zborovanja.

V aprilu mora prvi četrtek biti šola, na drugi ali poznejši pa so zopet z našim zborovanjem težave združene.

Slednjič se je sklenilo, naj prvomestnik v maju o pravem času z listnicami povabi ude na primeren kraj, kjer se bo lahko tudi še kaka majeva veselica obhajala.

Kosi.

Postojna. Ako čitam o raznih zborovanjih učiteljskih družeb drugod po Slovenskem, obide me zmirom jaka tuga nad tem, da smo ravno učitelji na Kranjskem v tem obziru tako na slabem. Zlasti vi, štajarski nam sodrugi, kaj pridno zborujete sebi na čast in šolstvu v korist. Skoraj da bi vas — radi tega — zavidal, — ako bi zavist ne bila tako ostudna lastnost! — Mi kranjski učitelji le malo vemo, kaj o učiteljskih društvih! Med tem ko naše

krvi sobratje drugod po slovenski zemlji, na Českem, Moravskem i. t. d. pridno zborujejo, med tem ko si nemški naši kolege po vesolni naši očetnjavi pridno snujó društva, — smo pa mi na Kranjskem malomarni ter ne storimo ničesa v povzdigo našega stanú, v okrepljevanje stanovske nam časti! Bi se-li pri nas v to svrho res ne dalo kaj storiti? Mar hočemo res zaostati za drugimi svoje vrste? Ne, nikdar! Tega v prihodnje nikákor ne smemo trpeti!

Kranjska ima do sedaj 3 učiteljska društva, med temi pa ste dve v Ljubljani; tretje pač ima imé, a dejansko nikakor ne ustreza smotru, ktereга imajo društva učiteljska. Tu ne bodem omenjal koristi, delovanja i. t. d. teh družeb, a reči pa moram, da je nam učiteljem na kmetih lastnih društev živo potreba. Natanjéneje utemeljevati te resnice mi pač ni treba, ker je sama ob sebi vsakemu izvedencu, a sosebnó vsakemu zavednemu učitelju dovolj jasna. Kar dobro služi kolegom našim drugod v avstrijskem cesarstvu, to bode koristilo tudi nam, tega tudi mi pogrešati ne smemo in ne moremo, kajti v načelu so dolžnosti vseh učiteljev jednake!

Jednajst šolskih okrajev šteje Kranjsko. Bi se li ne dala prirediti v vsakem okraju učiteljska družba? A če bi to ne bilo mogoče, vendar naj bi večji okraji ko n. pr. postonjski, kočevski, logaški i. t. d. imeli svoje učiteljsko društvo. A ta društva morala bi biti vsa samosvoja, vsako društvo zá-se naj bi bila samostojna korporacija. Po enkrat na mesec vsaj bi se lahko povsod zborovalo, toliko udeležencev bi se zmirom sešlo, da bi shod ne bil zamán! Da bi pa vendar vsa društva lóže vkupno i složno delovala, stopila bi lahko v neko sodrugo med sabo; ta sodruga naj bi potem vzajemno delovanje vseh družeb pospeševala i. t. d. N. pr. štajarski učitelji imajo svoj „*Lehrerbund*“, čegar člani so po večjem tudi slovenska uč. društva na spodnjem Štírskem.

Ne bomo tu razpravljali, kakošne koristi so društva za učiteljstvo; mislim to je obče znana reč. In ravno zato moramo mi Kranjski učitelji dejansko pokazati, da mi verujemo v korist teh naredeb, da hočemo tudi mi uživati njih dobrote, katerih smo — žal — do sedaj še tako malo okusili! Bratje! marsikteri izmed vas, ki službuje kje v kakšnem samotnem selu, si gotovo časi želi društva mu pristojnega. A ni ga —, morda vse leto ne pride noben kolega k njemu, da bi si v njegovem društvu malo olajšal srce. In vendar najdeš pravo tolažilo le med svojci t. j. med ljudmi, ki opravljajo isti posel ko Ti, ki torej popolnoma umejo gorjé in radost tvojega stanu! Svoji k svojim! — naj nam bo geslo. Če bi si osnovali društva, vendar bi se časi videli, pogovorili se o tem in onem i potožili si gorjé! Marsikdo bi se po spodbuji svojih drugov probudil iz duševnega svojega spanja, duh bi mu postal zopet gibčen in ploden — ter srečnega bi se čutil med svojimi! In ravno učitelju je treba dosti tolažbe ter obilo spodbuje, če noče, da ne onemaga, da — ne obupa, kajti pretežavno je njegovo delo in, žal, i pri najresnejši izpolnitvi svojih dolžnosti časi vendar ne doseže zaželjenih vspehov! Kje drugod ko pri svojih kolegih bo našel v tacihi slučajih potrebno tolažbo? Dajmo se toraj v vsakem okraju združiti v skupno delovanje in tolaženje!

Čemu pa imamo jezik, prost govor, ako ga pa ne rabimo? Ne morem primernejše sklepati teh vrstic, nego da vskliknem z besedami S. Dach-a :

*Die Rede ist uns gegeben,
Damit wir nicht allein
Für uns sollen leben,
Und fern von Leuten sein!
Wir sollen uns befragen
Und sehen auf guten Rath,
Das Leid einander klagen,
So uns betreten hat!*

Armin Gradišnik.

Št. Jur n. j. ž. — Dne 25. marca t. l. se je sklenil tukaj prvi tečaj kmetijskega nadaljevalnega nauka. Zbrali so se učenci in učitelji v sobi tretjega razreda ob osmi uri predpoldne. Prišel je tudi krajni nadzornik gospod Dr. Ipavic, koji je po dokončani kratki skušnji učencev v premilem domačem jeziku pohvalil fante ter jim na serce polagal, da dandanes le isti človek kaj velja, koji kaj zna in da je vednost ona moč, koja nam pomaga v vsakdanjem življenji materijalno napredovati i. t. d. Stopili boste, je na dalje djal, od sedaj v drugo šolo, — v šolo življenja, v kateri se pa človek uči, dokler živi. Porabite to, kar ste se naučili sebi v korist in drugim v blagor in spodbujo in bodite si svesti, da bode seme, kojega so vam učitelji v serca vsadili, prinašalo blagi sad. — Te resnične besede so segale vsim pričujočim globoko v serca in radostno smo gledali, ko je konečno gospod nadzornik razdelil naj pridnejšim učencem lepa darila: praktične vertnarske nože, drevesne škarje in sreberne goldinarje, koje je tukajšni kr. šolski svet po svojem predsedniku gospodu N. Ripšlnu blagodušno za ta namen priskerbel.

Sklenilo se je tudi, da napravijo učenci z učitelji na velikonočni ponedelek svoj drugi izlét v grajščino Lemberg, da tam vidijo, kako se praktično in umno gospodari in posebno, kako se ima gojiti vinska terta in umno obdelovati vinograd. Pervi izlet so imeli učenci pod vodstvom gosp. učitelja Dobnika v grad Blagovno (*Reifenstein*), kjer jih je lastnik vitez pl. H. Berks prijazno sprejel in jim v gladkem slovenskem jeziku razlagal in kazal, kako se izrejajo in lahko zaplode umetno žlahne ribe iz zživljenih ribjih jajčic ali iker. Ta zalega žlahnih rib, ktero sedaj gospod vitez pl. Berks izgojuje, je namenjena, kadar bodo ribice godne, da se zasadi v Savinjo, ter se naredi poskus, če je mogoče, žlahno ribo „Rensko posterv“ (*Reinlachs*) v Savinji zaploditi.

—č—

Ptuj 3. aprila. Pri zboru dne 4. marca je bilo navzočih 24 udov. Ko se je odobril zapisnik zadnje seje, sledila so odborova naznanila. Izmed teh omenjam dopisa tukajšnjega šolskega sveta kot odgovor na društveno prošnjo, naj bi tudi učitelji našega okraja dobili imenik narodnih šol i učiteljev. Iz njega je razvidno, da mi zato omenjene knjižice dobili nismo, ker so se krajni šolski sveti prepozno za njo oglasili pri okrajnem šolskem svetu. Pri razgovarjanji tega dopisa se je sprožila zopet misel, naj bi se dopisi, zadevajoči zgolj učitelje, ne pošiljali krajnemu šolskemu svetu, temveč naravnost šolskemu

vodstvu. Krajni šolski sveti namreč dopise večkrat učiteljem ne pokažejo, ali pa tako pozno, ko že nimajo nobenega pomena več. Navzoči zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu, ravnatelj Ferk, se je naprosil, naj to željo na merodajnem mestu priobči. Dr. Jurtela izročil je predsedniku pet znanstvenih knjig v porabo učiteljem. Tri knjige se priredijo društveni, dve pa okrajni učiteljski knjižnici. Predsednik prečita nadalje poročilo o krajnih razmerah šole sv. Duh v Halozah. On priporoča šolskim vodjam, naj napišejo enake podatke v razdeljene obrazce. Učiteljsko društvo bode potem na podlagi teh izkazov spisalo spomenico v zadevi letošnje razverstitve narodnih šol v štiri plačilne razrede, ter jo predložilo okrajnemu šolskemu svetu. Tajnik poroča o seji, ktero je imel stalni odbor učiteljske konference dne 22. januarja ter o nasvetu v prvi letošnji številki lista „*Päd. Zeitschrift*“, naj se sestavi neka „častna knjiga“ o štajarskih učiteljih. Po predlogu poročevalčevem izreka društvo, da ne bode podpiralo te namere. Za tem je govoril gospod Robič o šegah Slovencev, ki žive v okrajnih glavarstvih Maribor, Ptuj in Ljutomer. On načerta posebnost teh Slovencev, kar se tiče njihovih jedil, noše, stanovanja, zabav, iger i drugih navad. Zbor izreka zahvalo gospodu predavalcu. (Vsa domovinska predavanja se spišejo v posebno knjigo po slovensko i nemško. Prestava iz enega jezika v drugi je delo tajnikovo.) Na to je imel tajnik poučni izgled iz naravoslovja. On razvije zakon padanja s pomočjo naklonjene ploskve. Popoldne se je udeležilo več učiteljev zbora tukajšne podružnice štajarske kmetijske družbe. Pri volitvi novega odbora voljen je tudi učitelj Vinko Kocmut odbornikom.

—h.

Pojasnilo

k dopisu in Svetine v 5 in 6 št. „Popotnika“

Dopis iz Svetine v 5 in 6 št. „Popotnika“ ni zadel glavne misli mojega govora o razštevaji z navadnimi drobci pri zborovanji celjskega učiteljskega društva dne 4. marca t. l., nego prinašal je tako kratek odlomek, da sem primoran, „Popotnika“ naprositi, naj to reč s sledečimi versticami razjasni.

Govoril nisem samo o tem, kako se razštevaj drobec z drobcem, ampak bil je mojega govora glavni namen, da bi odpravil tista pravila, katerih se nahaja o tom predmetu po računicah mnogo, in kateri se posebno pozneje, ko učenci šolo zapusté, prav lahko pozabijo, ter utemeljil eno samo pravilo in sicer tako lahko umljivo, da ga pozabiti skoraj mogoče ni.

To pravilo je: Razštevaj enako z enacim. N. pr. $\frac{4}{3} : 5$ Pri tem izgledu se naredé v deljencu in delivcu petine in se sklepa: Petine so v petinah tolikokrat zapopadene, kakor celote v celotah; torej $\frac{4}{3} : 3 = 4 : 15 = \frac{4}{15}$

Splošni imenovalec se ne zapiše.

b) $6 : \frac{3}{4} = 24 : 3 = 8.$

c) $\frac{7}{9} : \frac{5}{6} = 14 : 15 = \frac{14}{15}$ ali po decim. 0.93

d) $6\frac{7}{8} : 2\frac{1}{6}$ Osmine in šestine imajo najmanjši skupni imenovalec 24;

toraj $\frac{55}{8} : \frac{13}{6} = 165 : 52 = 3\frac{9}{52}$

Dostavljam še ta-le izgled :

$3\frac{7}{10}$ kilog. velja 1 gld. 84 kr., koliko se mora plačati za $4\frac{3}{4}$ kilog.?

Kako težek je za učitelja, bolj pa še za učence ta-le navod :

$$3\frac{7}{10} = \frac{37}{10} \text{ klgr. in velj. } 1\cdot 84 \text{ gld.}$$

$\frac{1}{10}$	"	"	"	$\frac{1\cdot 84}{37}$	"
$\frac{10}{30}$	"	"	"	$\frac{1\cdot 84 \times 10}{37}$	"
$\frac{1}{4}$	"	"	"	$\frac{1\cdot 84 \times 10}{37 \times 4}$	"
$\frac{19}{4}$	"	"	"	$\frac{1\cdot 84 \times 10 \times 19}{37 \times 4}$	$= 2 \text{ gld. } 36 \text{ kr.}$

Veliko lože se sklepa, ako se naredé dvajsetine, in sicer $3\frac{4}{10} = \frac{74}{20}$,

$4\frac{3}{4} = \frac{95}{20}$, in račun se glasi : 74 dvajsetin velj. 1 gld. 84 kr., koliko velj. 95 dvajs. ?

$$\frac{1.84 \times 95}{74} = 2 \text{ gld. } 36 \text{ kr.}$$

V Celji 4. aprila 1880.

J. Miklavc.

Novice in druge stvari.

(Štajarsko historično društvo) je dobilo od c. kr. ministerstva za poduk in bogočastje 500 gld. podpore v pripoznanje domoljubnega delovanja.

(Dnevni red tretje deželne učiteljske konference.) 1. Zakaj mora biti učitelju njegov poklic v vseh okoliščinah središče njegovega delovanja? 2. Kako more ljudski učitelj za odstranjenje nabogljivosti (kretinizma) sodelovati? 3. Izdelovanje učilnih načertov z ozirom na nova (slov. in nemška) berila. 4. Natančnejša določba §. 38. šolsk. in naučnega reda. 5. Ali naj se v šolskih naznanilih tudi o šolskem obiskovanji kaj omenja in po katerih načelih naj se to zgodi?

(Za častnega srenjčana) je imenovala občina Braslovče c. kr. namestnijskega svetovalca, okrajnega glavarja celjskega gosp. Ferd. Haas-a.

(Nova šola.) 1. aprila t. l. se je po mariborskem knezo-škofu prvi kamen za poslopje č. šolskih sester v Celji slovesno vložil.

(Učiteljsko društvo) snujejo učitelji šoštanjkega okraja pod imenom : „Šaleško uč. društvo.“ Želimo jim dober vspeh *)

(Osem- ali šestletno šolsko obiskovanje.) Štajarska učiteljska zveza (Lehrerbund), ktera šteje 33 učiteljskih društev, in česko deželno učiteljsko društvo sta sklenila obrniti se na deržavni zbor s prošnjo, naj se šolske postave gledé dolžnosti osemletnega šolskega obiskovanja ne prenaorejajo; tako prosi tudi deželno učiteljsko društvo v gornji Avstriji, naj deržavna zbornica predlogov naučnega odbora ne sprejme. Različnega mnenja sta odbora mesta in okolice celjske; prvi zahteva osemletno, drugi šestletno šolsko obiskovanje.

*) Poročila o delovanji nam bodo dobro došla. Ured.

Ljudska šola pri sv. Frančišku v gornji savinjski dolini se je razširila v dvorazrednico in pri sv. Katarini pri Terbovljah se je ustanovila šolska podružnica.

(**Napredovalni tečaj**) za učiteljice ročnih del v Mariboru se je preložil na dneve med 24. maj. in 26. jun. t. l.

(**Na gimnaziji v Serajevem**) je 81 učencev, a po veri razmerno je največ katoličanov. Uzrok temu je, ker so si pravoslavni osncvali poseben gimnazij, ter prvi razred že letos otvorili in ker so katoličani prej mnogo boljše urejene ljudske šole imeli, pa je tako mnogo več dijakov prišlo v gimnazij. Dijaki so vsi brez razlike bistroumni, marljivi kakor bučele t. j. učili bi se od jutra do večera, poleg tega so npravstveni in poslušni, da človeku serce vtriplje od radosti, ko vidi toliko voljo, marljivost in takšen napredek. Z učevnimi sredstvi je gimnazij dobro preskerbljen, samo šolsko poslopje ni dokaj vredno. Vojvoda Württemberg je zatoraj že stavil v proračun 200.000 gld., s kterimi se ima v Serajevem sezidati novi gimnazij.

(**Strup.**) Znano je, da krompir proti koncu zime dolge, blede kali poganja; vsakemu pa še ni znano, da imajo te kali strup v sebi, kteri se solanin imenuje. Te kali naj se tedaj odstranijo, ako se krompir porabi le tudi samo kot piča živini.

Spremembe pri učiteljstvu.

(**Na Štajarskem.**) G. Fel. Mahor, poduč. pri sv. Barbari v slov. Goricah, pride za podučit. v Fram.

(**Na Kranjskem.**) Gdč. Emilija Gušl, učiteljica v Kerškem, pride za poduč. na dekliško šolo v Ljubljano (stalno). Pomožna učiteljica sta umeščena: g. Fr. Vovše, dosihmal v Dolgem, v Spodnji Log (Unterlag) in L. Schott v Hotič pri Litiji. — Matevž Mrak, uč. v pokoji, je umerl 25. marca. Po uč. Tov.

Listnica.

Gosp. I. L. v K. Hvala! Pride prilično. G. T. G. v Št. J. Prepozno za zdaj. G. G. H. v Š. Poročila dobro došla. G. J. V. v Št. P. Prosimo. G. T. R. Dalje prih. Ali nadaljujete? G. G. Kr. v Motn. Hvala za poslano; prosimo za nadaljevanje.

Popravek. V zadnjem listu stran 94 se je po pomoti med predzadnjo in predpredzadnjo versto: za poduk — 72 kr. izpustilo: 84 kr., za vojaštvo 3 gold. 22 kr.; na Francozskem: za poduk.